

Contribuții la o bibliografie

„Eminescu — om de teatru”

Deși bibliografia eminesciană este imensă, preocupările pentru ordonarea ei au fost sporadice. Cercetători eminenți ai vieții și operei poetului au întocmit bibliografii mai mult pentru uzul propriu. Recent, un larg colectiv bibliografic de la Biblioteca Academiei Române a editat primul tom („Opera”), dintr-o monumentală bibliografie eminesciană.

Din mülle de surse documentare privindu-l pe Eminescu se pot alcătui, însă, și indexuri bibliografice tematice. O bibliografie „Eminescu — om de teatru” credem că poate fi foarte utilă celor interesați de legăturile poetului național cu teatrul. Desigur, ca orice bibliografie, și aceasta fructifică strădanii anterioare (ale istoricilor literari George Călinescu, Barbu Theodorescu, Ioan Masoff, Aurelia Rusu).

● Iosif Vulcan, *Mihai Eminescu*, în „Familia”, 13/25 ian. 1885 ● (Matei Eminescu), *Memorii asupra lui Eminescu*, în „Fântâna Blanduziei”, nr. 27 din 1889. ● Ieronim G. Barițiu, *Mihail Eminescu. Reminiscențe*, în „Rîndunica”, I, 1894. ● Ion I. Livescu, *Mihail Eminescu*, în „Revista Teatrelor”, 1897. ● D. C. Ollănescu, *Teatrul la români*, partea a II-a, București, 1898 ● N. Petru-Petrescu, *Din junețea lui Eminescu*, în „Anuarul III al Societății pentru crearea unui fond de teatru român”, 1899—1900. ● Gordon, *Din anii de liceu ai lui Eminescu*, în „Evenimentul”, Iași, 25 oct., 1900. ● P. S. Alexandrescu, *Actorii de odinioară*, Buc., 1900. ● Ion Scurtu, *Eminescu în Banat*, în „Sămănătorul”, II, 1903. ● D. Teleor, *Eminescu intim*, Buc., 1904. ● Ștefan Căcoveanu, *Eminescu la București*, în „Luceafărul”, Buda-pesta, febr. 1905. ● Dr. I. Borcea, *Eminescu și teatrul*, în „Anuarul XI al Societății pentru crearea unui fond de teatru român” pe anul 1904—1905. ● Al. Olăresanu, *Contribuții pentru o istorie a teatrului românesc în Banat, Transilvania pînă la 1906*. București, 1906. ● I. L. Caragiale, *În Nirvana*, vol. *Momente*, Schițe, Amintiri, ed.

Opere complete, Buc., Ed. Minerva, 1908. ● D. Teleor, *Eminescu sufleur*, în vol. *Mihai Eminescu*, 1909. ● N. Răutu, *Istoria liceului „Laurian” din Botoșani*, 1909. ● Radu Negură, *Teatrul nostru*, în „Revista teatrală”, Brașov, 1913. ● Victor Anestin, *Eminescu*, în „Flacăra”, 1913. ● Th. V. Stefanelli, *Amintiri despre Eminescu*, Buc., 1914. ● Em. Th. Vasiliu, *Teatrul și Eminescu. Amintirile a doi foști colegi de școală ai poetului*, în „Teatru Eminescu”, Botoșani, 1915. ● Victor Anestin, *Amintiri din teatru*, București, 1918. ● Teodor T. Burada, *Istoria teatrului în Moldova*, vol. II, Iași, 1922, și ed. II, București, Ed. Minerva, 1975. ● Barbu Lăzăresanu, *Eminescu și Fany Tardini*, în „Adevărul literar și artistic”, nr. 133, 1923. ● Leca Morariu, *Eminescu și Fany Tardini*, în „Junimea literară”, 1923. ● Leca Morariu, *Idolul celei dintîi iubiri a lui Eminescu*, în „Junimea literară”, 1924. ● G. Bogdan-Duică, *Multe și mărunte despre Eminescu*, în „Viața românească”, nr. 12, 1924. ● G. Bogdan-Duică, *Eminescu la Teatrul Național*, în „Mișcarea literară”, București, nr. 47, 1925. ● Ștefan Căcoveanu, *Amintiri despre Eminescu*, în „Almanahul Presei Române” pe 1926,

Cluj. ● Isaia Tolan, *Teatrul Național din București la Arad acum 61 de ani*, în „Societatea de mîine”, Cluj, 1 febr., 1930. ● G. Baiculescu, M. Eminescu și Fany Tardini, *Cîteva precizări*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1930. ● Oct. Lupaș, *Al doilea turneu al Teatrului Național din București cu M. Pascaly la Arad*, în „Darul vremii”, Cluj, nr. 4—5, 1930. ● G. Bogdan-Duică, *Eminescu la Iorgu Caragiale*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1931. ● Notifă despre acțiunea Augusta Wilbrandt-Baudius, în „Adevărul”, 8 aprilie, 1931. ● G. Bogdan-Duică, *Poetul, diletant teatral*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1932. ● G. Bogdan-Duică, *Eufrosina Popescu și Mihai Eminescu. Ipoteză*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1932. ● G. Bogdan-Duică, *Notifă despre Fany Tardini (1865)*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1932. ● Leca Morariu, *Pentru M. Pascaly*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1932. ● Th. Bălan, *Trupa Fany Tardini în Bucovina*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1932, 1933. ● Leca Morariu, *Eminescu, note pentru o monografie*, Suceava, 1932. ● G. Bogdan-Duică, *Între M. Pascaly și I. Caragiale*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1933. ● G. Bogdan-Duică, *Eminescu la Sibiu (1868)*, în „Buletinul Mihai Eminescu”, 1933. ● G. Călinescu, *Viața lui M. Eminescu*, ed. III revăzută, Buc., Fundația pentru literatură și artă, 1938. ● Perpessicius, *Carlotta Patti sau una din „artiste”*, în „Revista fundațiilor”, 1 iulie, 1939. ● V. Boica, *Un turneu artistic la Oradea*, în „Transilvania”, Cluj, nr. 7—8, 1943. ● Aurel Vasiliu, *Bucovina în viața și opera lui Mihai Eminescu*, Cernăuți, 1943. ● St. Mărcuș, *Thalia Română*, Timișoara, 1945. ● Gitză Letiția, *Mihail Pascaly și Eminescu*, în „S.C.I.A.”, nr. 1—2, 1957. ● Letiția Gitză, *Mihail Pascaly*, E.S.P.L.A., 1959. ● George Franga, *Teatrul Național în texte și documente (1833—*

1877), 2 vol. dactilografiate, Buc., 1960 (Biblioteca Teatrului Național). ● Perpessiciu, *Eminescu și teatrul*, în vol. *Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor*, Buc., E.P.L., 1961. ● Grațian Jurcan, *Caragiale și Eminescu*, în „*lașul literar*“, iulie, 1962. ● Ioan Massoff, *Eminescu și teatrul*, E.P.L., 1964. ● Gh. Pavelescu, *Eminescu la Sibiu*, în „*Limbă și litera-*

tură“, nr. 9, 1965. ● G. Călinescu, *Iorgu Caragiale*, în vol. *Studii și cercetări de istorie literară*, ed. de Al. Piru, Ed. Tineretului, 1966. ● Mihai Florea, *Matei Millo*, Buc., Ed. Meridiane, 1966. ● George Munteanu, *O legendă eminescologică mai puțin*, în „*România literară*“, nr. 22, 1969. ● Aug. Z. N. Pop, *Noi contribuții docu-*

mentare la biografia lui Eminescu, Ed. A.R.S.R., 1969. ● Perpessiciu, *Eminesciana*, B.P.T., 1971. ● George Munteanu, *Hyperion 1. Viața lui Eminescu*, Buc., Ed. Minerva, 1973. ● M. Eminescu, *Articole și traduceri I*, ed. critică de Aurelia Rusu, Ed. Minerva, 1974.

Ionuț Niculescu

Un film de televiziune despre George Calboreanu

Excelenții realizatori de emisiuni teatrale la televiziune Liliana Zenne și Constantin Paraschivescu au omagiat, într-un film vrednic de a fi așezat în „*filmoteca de aur*“, pe unul dintre marii actori români dintotdeauna —

George Calboreanu. Cum remarcă, cu îndreptățire, Radu Beligan, în pătrunzătorul său comentariu al filmului, Calboreanu este „un artist unic, care seamănă, ca și Goethe, cu propria lui statuie“, maestrul identificându-se cu ultima jumătate de secol a istoriei teatrului nostru. În cele peste 300 de roluri, actorul a dovedit „noblețe, grandoare, simplitate“, însușiri evidențiate de autorul reperelor istoriografice, Valentin Silvestru. O fugară privire asupra grandioasei cariere a lui Calboreanu arată, în primul rând, aportul său la consolidarea prestigiului dramaturgiei naționale. El a lansat piese de rezistență ale dramaturgiei interbelice semnate de George Ciprian, Tudor Mușatescu, G. M. Zamfirescu, Victor Eftimiu, Lucian Blaga (*Avram Iancu*), Alexandru Kirilescu, Mihail Sorbul, Mircea Ștefănescu. Acest urmaș direct al lui Nottara se află de 50 de ani (în 1928 este numit societar al Teatrului Național din București) în platonul de aur al actorilor români. A debutat, după propria-i mărturisire, în Vlaicu Vodă, la cererea lui Davila. A jucat, timp de cinci decenii, ca nimeni altul, dramaturgie istorică... Ștefan cel Mare, din drama lui Delavrancea, interpretat de Calboreanu, este deja un personaj de legendă, în istoria teatrului nostru. Sintem recunoscători realizatorilor pentru minutele de înaltă desfătare artistică — justificate prin magnifica scenă a încoronării din actul al III-lea al *Apusului de soare*, prin voievodala rostire a „*Serisorii a III-a*“, apoi prin fragmentele de film din *Bădăranii și Străinul*, precum și prin momentele din fresca dramatică a lui Romain Rolland, *Robespierre*.

L-am văzut și l-am ascultat pe maestrul în secevențe proaspăt filmate pentru emisiune. Este același Ștefan cel Mare al scenei românești, cum me-am obișnuit să-l numim, bucurându-ne sufletele cu o tinerețe perpetuă a spiritului, care este hărăzită doar marilor dăruți. La mulți ani, maestre, pentru tot ce ați însemnat și, mai ales, însemnați în teatrul românesc — simbolul desăvârșirii actorești!

I. N.

